

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/111/2020
Identifikačné číslo spisu:	2114201037
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:2114201037.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu A. T., bývajúceho v D., zastúpeného JUDr. Tomášom Mutkovičom, advokátom, so sídlom v Hlohovci, SNP 10, proti žalovanému P. T., bývajúcemu v R., zastúpenému Advokátska kancelária JUDr. Peter Wolf, s. r. o., so sídlom v Galante, Hlavná 949/53, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 16C/8/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 18. júna 2018 sp. zn. 23Co/356/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave z 18. júna 2018 sp. zn. 23Co/356/2017 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou podanou na Okresnom súde Trnava (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) domáhal zaplatenia čiastky 17.484,40 eur na tom základe, že žalovaný 15. januára 2011 ako vodič osobného motorového vozidla zn. Honda Civic EČ R. spôsobil nehodu, pri ktorej žalobca utrpel ako spolujazdec život ohrozujúce zranenia. Vozidlo bolo poistené u spoločnosti Komunálna poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group Galanta, u ktorého bola škoda uplatnená, a to 12.765,40 eur bolestné, SSU 15.091 eur, strata na zárobku 1.869,90 eur, náklady spojené s liečením. Táto spoločnosť dňa 21. marca 2013 ukončila šetrenie a žalobcovi uhradila bolestné 6.075,50 eur, SSU 3.773,00 eur, stratu na zárobku 934,95 eur, náklady spojené s liečením 107,80 eur. Ku kráteniu plnenia došlo z dôvodu, že žalobca nastúpil do vozidla vedeného osobou pod vplyvom alkoholu a nepripútania sa žalobcu, s čím žalobca nesúhlasil. Náhrady škody sa domáhal žalobca pôvodným návrhom aj voči Komunálnej poisťovni, a. s. Vienna Insurance Group Bratislava, voči ktorej žalobu zbral späť a konanie bolo voči tomuto žalovanému uznesením z 22. januára 2015 č. k. 16C/8/2014-155 zastavené.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 18. mája 2017 č. k. 16C/8/2014-397 žalobu žalobcu zamietol, žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 % a rozhodol, že žalobca je povinný zaplatiť na účet Okresného súdu Trnava výdavky štátu vo výške 621,88 eur, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobca mal vedomosť o tom, že žalovaný požíval alkoholické nápoje, resp. prinajmenšom s prihliadnutím na ustanovenie § 415 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) mal v rámci prevenčnej povinnosti dbať o to, aby si nesadol do vozidla s vodičom, ktorý požíval alkoholické nápoje.

Konštatoval, že v tom je daná jeho spoluzodpovednosť za vznik škody, pokiaľ sám bol pod vplyvom alkoholu a tejto skutočnosti nevenoval dostatočnú pozornosť, považoval za potrebné uviesť, že taký stav si zapríčinil sám a nemôže sa potom svojej miery spoluúčasti a spoluzavinenia na následkoch zranení zbaviť. Poukázal na ustálenú súdnu prax, keď v obdobných prípadoch za jedno obdobné porušenie a spoluzavinenie došlo k ustáleniu miery spoluzavinenia na vzniku škody vo výške 25 % - KS Nitra 9Co/2/14 spoluzavinenie poškodeného pod vplyvom alkoholu určené mierou spoluzavinenia 25 %, KS Trenčín 17Co/1316/15, 17Co/1092/15, KS Banská Bystrica 11Co/19/1963. V zmysle týchto rozhodnutí a ustálenej súdnej praxe mal súd prvej inštancie za to, že nemožno výlučne vodiča za prípadnú škodu a následky za situácie, kedy i ďalšia osoba vo vozidle porušila právne predpisy, prípadne si sadne do vozidla s vodičom, ktorý požíval pred jazdou alkoholické nápoje - pritom nie je rozhodujúce, či si sám poškodený privodil stav, v ktorom tieto okolnosti nemôže posúdiť, resp. im nevenuje dostatočnú pozornosť, nakoľko i pre spolujazdca platí ustanovenie § 415 OZ a z neho vyplývajúca povinnosť predchádzať škode. Táto osoba je potom povinná znášať následky škody jemu spôsobenej a za každé porušenie sa potom javí spoluzavinenie v rozsahu 25 % ako primerané. Z hľadiska krátenia nárokov žalobcu súd prvej inštancie prihliadol na skutočnosť, že škoda bola spôsobená tiež jeho zavinením, v rozsahu tohto zavinenia je vylúčená zodpovednosť škodcu. Vo vzťahu k nároku na bolestné súd prvej inštancie konštatoval, že tento nárok je premlčaný. Dôvodil, že k nehode došlo 15. januára 2011. Žalobca si uplatnil bolestné v rámci trestného konania 27. júla 2011, avšak už v čase vznesenia obvinenia 27. júna 2011, kedy bolo voči žalovanému vznesené obvinenie, mal žalobca vedomosť o zraneniach, z ktorých nároky na bolestné odvodzuje. Uviedol, že premlčacia lehota začala plynúť v júni 2011, resp. najneskôr 28. júla 2011, žaloba bola podaná 15. januára 2014, 2-ročná subjektívna premlčacia lehota uplynula najneskôr 28. júla 2013. Konštatoval, že ak vzal do úvahy spočívanie premlčacej lehoty od 22. júla 2011, v trestnom konaní bol trestný rozkaz vydaný 12. apríla 2012, vec bola právoplatne skončená 12. septembra 2012. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby, resp. jej spočívanie podľa § 112 Občianskeho zákonníka, je rozhodujúci okamih doručenia tohto rozhodnutia poškodenému - v danom prípade 26. apríla 2012. Potom 2-ročná premlčacia lehota spočívala 278 dní (od 22. júla 2011 do 26. apríla 2012), začala plynúť znova 27. apríla 2012 a uplynula po uplynutí jedného roka a 278 dní, t. j. 15. septembra 2013. Vo vzťahu k sťaženiu spoločenského uplatnenia uviedol, že pri nároku na sťaženie spoločenského uplatnenia je možné mimoriadne zvýšenie priznať vtedy, ak sú dané prípady hodné osobitného zreteľa, a teda je výrazný rozdiel uplatnenia poškodeného v oblasti spoločenského, rodinného, pracovného života v čase pred poškodením a po ňom, ak sa jedná o nezvratné a trvalé následky poškodenej osoby, napr. v dôsledku znefunkčnenia jedného z rozhodujúcich orgánov, objektívneho a výrazného obmedzenia alebo straty uplatnenia sa v živote a spoločnosti, ktoré nie je obsiahnuté v základnom ohodnotení. Dospel k záveru, že o taký prípad sa nejedná, keďže žalobca je riadne zaradený do pracovného života, nie je spoločensky ani inak obmedzovaný a pokiaľ čiastočne majú zranenia určité následky, tieto sú obsiahnuté v základnom ohodnotení, ktoré bolo potrebné s prihliadnutím na uvedené krátiť o 50 %, t. j. 25 % za to, že žalobca nastúpil do motorového vozidla hoci vedel, že vodič požil alkoholické nápoje a 25 % za to, že žalobca nebol vo vozidle pripútaný bezpečnostným pásom.

3. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trnave (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom z 18. júna 2018 sp. zn. 23Co/356/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že pri znížení nároku v dôsledku spoluzavinenia žalobcu poukázal na § 8 ods. 1 zák. č. 8/2003 Z. z., podľa ktorého osoba sediaci na sedadle povinne vybavenom bezpečnostným pásom alebo iným zadržiavacím zariadením je povinná toto zariadenie použiť. Podľa § 137 ods. 2 zák. č. 8/2003 Z. z. porušenie povinností ustanovených týmto zákonom sa považuje za porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov o bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Uviedol, že používanie bezpečnostných pásov je teda aj prevenčnou povinnosťou v zmysle § 415 OZ. V zmysle cit. ustanovenia § 8 ods. 1 zák. č. 8/2003 Z. z. zákonom uložená povinnosť používať bezpečnostný pás je len v záujme osoby sediacej na sedadle, pretože bezpečnostný pás v dostatočnej miere môže zabrániť vážnejším zraneniam a poškodeniam, neprípútaný človek pri nehode, vplyvom elementárnych fyzikálnych zákonov, stráca akúkoľvek schopnosť ovládať pohyby svojho tela a môže byť vymrštený zo svojho sedadla tak, že spôsobí zranenia nielen sebe, ale aj ostatným cestujúcim. Konštatoval, že u žalovaného bola nameraná hodnota alkoholu v krvi 0,40 mg/l alkoholu v krvi v dychu a tým porušil § 4 ods. 2 písm. c/, § 16 ods.

4, § 137 ods. 2 písm. c/ zák. č. 315/1996 Z. z. Mal za to, že žalobca sa sám teda dopustil porušenia vyššie uvedeného ustanovenia zákona a postup poisťovateľa krátiť plnenie bol správny, rovnako ako aj výška spoluúčasti a spoluzavinenia žalobcu na vzniku škody 25 % za každé porušenie. Preto bolo opodstatnené nároky žalobcu znížiť v dôsledku jeho spoluzavinenia na následkoch o 50 %. Odvolací súd ďalej uviedol, že žalovaný vzniesol námietku premlčania, teda na základe jej uplatnenia súd pri posudzovaní, či je nárok premlčaný zistil, že v časti odškodnenia za bolesť je nárok žalobcu premlčaný. Dôvodil, že k nehode došlo 15. januára 2011. Žalobca si uplatnil bolestné v rámci trestného konania 22. júla 2011, avšak už v čase vznesenia obvinenia 27. júna 2011, kedy bolo voči žalovanému vznesené obvinenie, mal žalobca vedomosť o zraneniach, z ktorých nároky na bolestné odvodzuje. Premlčacia lehota začala plynúť v júni 2011, resp. najneskôr 28. júla 2011, žaloba bola podaná 15. januára 2014, 2-ročná subjektívna premlčacia lehota uplynula najneskôr 28. júla 2013. Súd vzal do úvahy spočívanie premlčacej lehoty od 22. júla 2011, v trestnom konaní bol trestný rozkaz vydaný 12. apríla 2012, vec bola právoplatne skončená 12. septembra 2012, ale doručenie tohto rozhodnutia poškodenému bolo 26. apríla 2012. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby, resp. jej spočívanie podľa § 112 Občianskeho zákonníka, je rozhodujúci okamih doručenia tohto rozhodnutia poškodenému. Potom 2-ročná premlčacia lehota spočívala od 22. júla 2011 do 26. apríla 2012 (278 dní), začala plynúť znova 27. apríla 2012 a uplynula po uplynutí jedného roka a 278 dní, t. j. 15. septembra 2013. Odvolací súd konštatoval, že v čase pôvodného uplatneného nároku na bolestné v trestnom konaní už možno považovať zdravotný stav žalobcu v časti bolestného za ustálený, nakoľko nedošlo v tomto smere ku zmene. Mal za to, že o tom, kto za škodu zodpovedá, mal žalobca vedomosť už v čase nehody (táto skutočnosť sporná nebola), nepochybne v čase uplatnenia nároku v trestnom konaní, kedy bolo už tiež známe bodové ohodnotenie bolestného, teda v čase uplatnenia mal žalobca 22. júla 2011 vedomosť o výške škody v tejto časti ako aj o tom, kto za ňu zodpovedá. Odvolací súd tak dospel k záveru, že nárok na bolestné bol teda uplatnený po uplynutí subjektívnej premlčacej lehoty (ak by aj platila 3-ročná objektívna lehota, táto zásadne prestane plynúť uplynutím subjektívnej premlčacej lehoty). K nároku na sťaženie spoločenského uplatnenia odvolací súd uviedol, že žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal a nevyplýva to ani z výpovedí svedkov ani znaleckého posudku, že by bol výrazným a neprimeraným spôsobom v spôsobe života v porovnaní so spôsobom života pred nehodou obmedzovaný a samotné poškodenie bolo zohľadnené pri základnom vyčíslení SSU. K nároku na stratu na zárobku sa odvolací súd rovnako stotožnil so závermi súdu prvej inštancie.

4. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil poukazom na § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP. Dovolací súd posudzoval dovolanie podľa obsahu, a tak vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 420 písm. f/ CSP dovolateľ namietal, že odvolací súd v rámci svojej argumentácie nedal odpoveď na námietky žalobcu týkajúce sa dôvodnosti krátenia uplatnených nárokov, určenia nárokov a dôvodnosti nároku z časového hľadiska. Má za to, že súd prvej inštancie a odvolací súd vôbec nevzali na vedomie skutočnosti vyplývajúce z argumentácie žalobcu. Rovnako mal za to, že konštatovanie oboch súdov o tom, že ak by bol žalobca pripútaný, nebol by vymrštený z auta a v príčinnej súvislosti s tým vznikli žalobcovi vážnejšie zranenia, tieto skutočnosti neboli v konaní predmetom dokazovania a preto považuje v tomto smere rozhodnutie odvolacieho súdu za nedôvodné a z toho vyplývajúci záver o spoluzavinení žalobcu vo výške 25 % na vzniknutej škode rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľný a arbitrárny, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP uviedol, že stanovenie, kedy malo prísť k uplynutiu premlčacej doby je nesprávne (15. septembra 2013). Uviedol, že v rámci trestného konania si uplatnil bolestné 27. júla 2011, a teda, že premlčacia lehota mala začať plynúť od 28. júla 2011. V rámci trestného konania, v ktorom bol nárok uplatnený, premlčacia lehota neplynula (spočívala) a to od 28. júla 2011 minimálne do 26. apríla 2012. Mal za to, že ak premlčacia doba od 28. júla 2011 do 26. apríla 2012 spočívala, subjektívna dvojročná lehota mala začať plynúť po skončení jej spočívania až 27. apríla 2012 a uplynula 27. apríla 2014 a nie 15. septembra 2013 ako to uvádza súd prvej inštancie a odvolací súd. Nárok na bolestné bol uplatnený 15. januára 2014. Na základe toho podľa dovolateľa došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu odvolacieho súdu. Teda sa v otázke plynutia premlčacej doby a jej spočívania počas doby konania, v ktorom veriteľ uplatnil nárok na súde a v začatom konaní riadne pokračuje, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (sp. zn. R 29/1985, rozsudok

Najvyššieho súdu ČS SR sp. zn. 2 Cz 14/73). Vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá nebola doposiaľ dovolacím súdom riešená a to od otázky „aplikácie § 415 a § 441 OZ“ na prípad, kedy si cestujúci sadol do vozidla vedeného vodičom pod vplyvom alkoholu. Odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď na prípad nesprávne aplikoval § 415 a § 441 OZ a uviedol, že žalobca sa mal nastúpením do vozidla vedeného osobou pod vplyvom alkoholu dopustiť porušenia § 415 OZ a mal znášať škodu, ktorú mal tým zaviniť. Uviedol, že aplikáciou uvedených ustanovení OZ odvolací súd porušil cieľ smernice 2009/103/ES, ktorá zakazuje aplikáciu ustanovení, ktoré by vylučovali nároky cestujúceho na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla na základe toho, že cestujúci vedel alebo mal vedieť, že vodič vozidla bol v čase nehody pod vplyvom alkoholu. Navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je dôvodné.

7. Dovolateľ v rámci svojho dovolania poukázal na § 420 písm. f/ CSP a na § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP.

8. Vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 420 písm. f/ CSP dovolací súd uvádza nasledovné:

9. V zmysle § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Z obsahu podaného dovolania vyplýva, že dovolateľ namieta, že odvolací súd v rámci svojej argumentácie nedal odpoveď na námietky žalobcu týkajúce sa dôvodnosti krátenia uplatnených nárokov, určenia nárokov a dôvodnosti nároku z časového hľadiska. Má za to, že súd prvej inštancie a odvolací súd vôbec nevzali na vedomie skutočnosti vyplývajúce z argumentácie žalobcu. Konštatoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne.

12. K uvedenej námietke dovolací súd uvádza, že právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (porovnaj II. ÚS 383/2006). Súd má povinnosť presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (porovnaj § 220 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov

účastníkov (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (porovnaj sp. zn. I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

13. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie uvedenej námietky. V posudzovanej veci sú v dovolaní napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia, ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní vo vzťahu k dôvodnosti krátenia nárokov a určenia ich výšky riadil.

14. Vo vzťahu k námietke, že súdy konštatovali, že ak by bol žalobca pripútaný, nebol by vymrštený z auta a v príčinnej súvislosti s tým vznikli žalobcovi vážnejšie zranenia, tieto skutočnosti neboli v konaní predmetom dokazovania a z toho vyplývajúci záver o spoluzavinení žalobcu vo výške 25 % na vzniknutej škode a teda, že tým je rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné a arbitrárne dovolací súd uvádza nasledovné:

15. Z obsahu námietky vyplýva, že dovolateľ namieta hodnotenie dôkazov. Dovolací súd uvádza, že, podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (porovnaj sp. zn. 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Na druhej strane Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (porovnaj sp. zn. III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené, a ktoré nesmú byť neprimerané (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 468/2018).

16. Nad rámec dovolací súd uvádza, že uvedená námietka by bola príčinou zmätočnosti, ak by došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces žalobcu zásadným spôsobom. Súdy však posúdili, že žalobca porušil povinnosť vyplývajúcu mu z § 8 ods. 1 zák. č. 8/2003 Z. z., podľa ktorého, osoba sediaci na sedadle povinne vybavenom bezpečnostným pásom alebo iným zadržiavacím zariadením, je povinná toto zariadenie použiť a z § 137 ods. 2 zák. č. 8/2003 Z. z. porušenie povinností ustanovených týmto zákonom sa považuje za porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov o bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Odvolací súd rovnako uviedol, že ustanovenie § 415 OZ zakotvuje všeobecnú preventívnu povinnosť počínať si tak, aby sa nikomu neškodilo. Táto povinnosť je vyjadrená slovami, že každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí. Ide o ochranu života a zdravia, o ochranu majetku, o ochranu prírody a ochranu životného prostredia. Tieto statky sú, prirodzene, chránené aj inými ustanoveniami, či už Občianskeho zákonníka alebo iných právnych predpisov, ktoré s porušením povinností pri ochrane týchto statkov spájajú určité zodpovednostné následky. Ak bola porušená konkrétna povinnosť ustanovená v týchto ustanoveniach, použijú sa predovšetkým zodpovednostné následky upravené v

týchto konkrétnych ustanoveniach. Ak neboli porušené konkrétne povinnosti vymedzené v týchto ustanoveniach a určitým konaním alebo nekonaním sa zasiahlo do chránených statkov uvedených v § 415, ktorým sa spôsobila určitá škoda na týchto statkoch, treba si položiť otázku, či ten, kto takto zasahoval, si počínal tak, aby nedochádzalo ku škodám, alebo či si takto nepočínal. Ak si tak nepočínal, porušil povinnosť uloženú mu v § 415 a z porušenia tejto povinnosti mu vznikne zodpovednosť za škodu. Porušenie preventívnej povinnosti uvedenej v § 415 sa stáva dôvodom vzniku všeobecnej zodpovednosti za škody, pokiaľ sa nedokáže porušenie povinnosti podľa určitého konkrétneho ustanovenia, či už Občianskeho zákonníka alebo iného zákona. Porušením preventívnej povinnosti, ktorým vznikla škoda na zdraví, majetku, na prírode alebo na životnom prostredí, vznikne všeobecná zodpovednosť za škodu podľa § 420. Preventívnu povinnosť ukladá § 415 každému, t. j. tak fyzickým, ako aj právnickým osobám. Dospel k záveru, že používanie bezpečnostných pásov je teda aj prevenčnou povinnosťou v zmysle § 415 OZ. V zmysle cit. ustanovenia § 8 ods. 1 zák. č. 8/2003 Z. z. zákonom uložená povinnosť používať bezpečnostný pás je len v záujme osoby sediacej na sedadle, pretože bezpečnostný pás v dostatočnej miere môže zabrániť vážnejším zraneniam a poškodeniam; nepripútaný človek pri nehode, vplyvom elementárnych fyzikálnych zákonov, stráca akúkoľvek schopnosť ovládať pohyby svojho tela a môže byť vymrštený zo svojho sedadla tak, že spôsobí zranenia nielen sebe, ale aj ostatným cestujúcim. Dovolací súd tak uvádza, že sudy nižších inštancií dostatočným spôsobom odôvodnili, že išlo o porušenie povinnosti žalobcu a dostatočne odôvodnili, prečo žalobcovi v dôsledku porušenia tejto povinnosti krátili jeho nárok o 25 %.

17. Vo vzťahu k námietkam vyplývajúcim z § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP dovolací súd uvádza nasledovné:

18. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky.

19. V zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená

20. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je relevantná otázka, v rámci ktorej by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

21. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

22. Dovolací sú pristúpil k posúdeniu dovolania dovolateľa z hľadiska dovolacieho dôvodu vyplývajúceho z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V zmysle tohto dôvodu namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, od ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a to od otázky 1/ „plynutia premlčacej doby a jej spočívania počas doby konania, v ktorom veriteľ uplatnil nárok na súde a v začatom konaní riadne pokračuje“. Mal za to, že v rámci trestného konania, v ktorom bol nárok uplatnený, premlčacia lehota neplynula (spočívala) a

to od 28. júla 2011 minimálne do 26. apríla 2012. Ak premlčacia doba od 28. júla 2011 do 26. apríla 2012 spočívala, subjektívna dvojročná lehota mala začať plynúť po skončení jej spočívania až 27. apríla 2012 a uplynula 27. apríla 2014 a nie 15. septembra 2013 ako to uvádza súd prvej inštancie a odvolací súd (porovnaj R 29/1985, rozsudok Najvyššieho súdu ČS SR sp. zn. 2 Cz 14/73).

23. Vzhľadom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom predpokladaným § 421 ods. 1 CSP, dovolací súd pristúpil k právnemu posúdeniu dovolateľom nastolenej právnej otázky.

24. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

25. Podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka najneskoršie sa právo na náhradu škody premlčí za tri roky, a ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla. To neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

26. Podľa § 112 Občianskeho zákonníka ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu konania neplynie. To platí aj o práve, ktoré bolo právoplatne priznané, a pre ktoré bol na súde alebo u iného príslušného orgánu navrhnutý výkon rozhodnutia.

27. Z citovaného ustanovenia zákona vyplýva, že objektívna premlčacia lehota pri škode na zdraví vôbec nie je ustanovená, vzťahuje sa na ňu len subjektívna premlčacia lehota. Táto začne plynúť od okamihu, keď sa poškodený dozvie o škode a kto za ňu zodpovedá, bez ohľadu na to, kedy sa tak stane. Ak právo na náhradu škody z ublíženia na zdraví tvorí niekoľko zložiek súčasne - napr. právo na bolestné, právo na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, súdna prax vychádza z názoru, že jednotlivé zložky práva na náhradu škody sa prejavujú ako samostatné čiastkové nároky. Vychádza zo skutočnosti, že určenie výšky náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia je závislé od znaleckého posudku, kým výška náhrady za stratu na zárobku sa spravidla dá objektívne určiť porovnaním doterajšieho zárobku pred úrazom a po ňom (porovnaj R 28/1970).

28. Odvolací súd uviedol, že žalobca si uplatnil bolestné v rámci trestného konania 22. júla 2011, avšak už v čase vznesenia obvinenia 27. júna 2011, kedy bolo voči žalovanému vznesené obvinenie, mal žalobca vedomosť o zraneniach, z ktorých nároky na bolestné odvodzuje. Premlčacia lehota začala plynúť v júni 2011, resp. najneskôr 28. júla 2011, žaloba bola podaná 15. januára 2014, 2-ročná subjektívna premlčacia lehota uplynula najneskôr 28. júla 2013. Odvolací súd vzal do úvahy spočívanie premlčacej lehoty od 22. júla 2011, v trestnom konaní bol trestný rozkaz vydaný 12. apríla 2012, vec bola právoplatne skončená 12. septembra 2012, ale doručenie tohto rozhodnutia poškodenému bolo 26. apríla 2012. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby, resp. jej spočívanie podľa § 112 Občianskeho zákonníka, je rozhodujúci okamih doručenia tohto rozhodnutia poškodenému. Potom 2-ročná premlčacia lehota spočívala od 22. júla 2011 do 26. apríla 2012 (278 dní), začala plynúť znova 27. apríla 2012 a uplynula po uplynutí jedného roka a 278 dní, t. j. 15. septembra 2013.

29. Z rozhodnutia Najvyššieho súdu SSR z 22. decembra 1983 sp. zn. 5 Cz 27/83 publikovaného pod R 29/1985, na ktoré poukázal dovolateľ vyplýva, že ak poškodený uplatnil v trestnom konaní nárok na náhradu škody spôsobenej mu trestným činom a v tomto začatom konaní riadne pokračoval, premlčacia lehota sa zastaví a v priebehu tohto konania neplynie. Po skončení trestného stíhania, v ktorom nedošlo k uloženiu povinnosti nahradiť uplatnenú škodu a poškodený bol vyrozumený o skončení stíhania plynutie premlčacej doby pokračuje.

30. Z rozhodnutia Najvyššieho súdu ČS SR z 29. októbra 1973 sp. zn. 2 Cz 14/73 publikovaného pod R 31/1974, na ktoré taktiež poukázal dovolateľ vyplýva, že ak poškodený uplatnil v trestnom konaní včas nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, a v konaní riadne pokračuje,

plynutie premlčacej doby sa zastaví. Ak v trestnom konaní nedošlo k uloženiu povinnosti nahradiť poškodenému uplatnenú náhradu škody, má poškodený možnosť uplatniť nárok na náhradu škody v občianskom súdnom konaní v premlčacej dobe, ktorej plynutie pokračovalo po skončení trestného konania.

31. Dovolací súd uvádza, že z obsahu spisu vyplýva, že subjektívna premlčacia lehota začala plynúť 28. júna 2011, teda v deň, keď žalobca mal vedomosť o zraneniach, z ktorých si nároky na bolestné odvodzuje. Žalobca si uplatnil bolestné v rámci trestného konania 22. júla 2011 (od 28. júna 2011 do 22. júla 2011 premlčacia doba plynula 25 dní). Premlčacia doba spočívala (teda neplynula) od 23. júla 2011, teda od uplatnenia nároku na bolestné v trestnom konaní do 26. apríla 2012, čiže do doručenia rozhodnutia žalobcovi v trestnom konaní o nároku na bolestné. Od 26. apríla 2012 začala premlčacia doba opätovne plynúť a uplynula 2. apríla 2014. Teda subjektívna premlčacia doba spočívala 290 dní. Žaloba bola podaná na súde 15. januára 2014, teda pred uplynutím dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty, ktorá by uplynula 2. apríla 2014.

32. Vzhľadom na uvedené dovolací súd konštatuje, že odvolací súd sa svojím právnym posúdením, že nárok žalobcu je premlčaný z dôvodu uplynutia premlčacej doby 15. septembra 2013 odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke plynutia premlčacej doby a jej spočívania počas doby konania, v ktorom veriteľ uplatnil nárok na súde a v začatom konaní riadne pokračuje (porovnaj R 29/1985, R 31/1974).

33. Dovolací súd rovnako pristúpil k právnemu posúdeniu dovolania z hľadiska dovolacieho dôvodu vyplývajúceho z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. V zmysle tohto dôvodu namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a to od otázky 2/ „aplikácie § 415 a § 441 OZ na prípad, kedy si cestujúci sadol do vozidla vedeného vodičom pod vplyvom alkoholu“. Uviedol, že aplikáciou uvedených ustanovení OZ odvolací súd porušil cieľ smernice 2009/103/ES, ktorá zakazuje aplikáciu ustanovení, ktoré by vylučovali nároky cestujúceho na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla na základe toho, že cestujúci vedel alebo mal vedieť, že vodič vozidla bol v čase nehody pod vplyvom alkoholu.

34. Vzhľadom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom predpokladaným § 421 ods. 1 CSP, dovolací súd rovnako pristúpil k právnemu posúdeniu k tejto dovolaťelom nastolenej právnej otázke.

35. Dovolací súd uvádza, že z obsahu spisového materiálu má za preukázané, že k dopravnej nehode, ktorú spôsobil žalovaný došlo 15. januára 2011. Odvolací súd uviedol, že žalobca nastúpil do vozidla s osobou, ktorá požívala alkoholické nápoje. Preto konštatoval, že škoda bola spôsobená aj jeho zavinením. A teda s poukazom na § 415 OZ bolo povinnosťou žalobcu posúdiť, či je vodič pod vplyvom alkoholu alebo nie. Mal za to, že porušenie tejto povinnosti je v príčinnej súvislosti so vznikom škody a zakladá opodstatnenosť krátenia nárokov žalobcu v zmysle § 441 OZ.

36. Podľa § 415 OZ každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.

37. Podľa § 441 OZ ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.

38. Je však nevyhnutné prihliadnuť na to, že Slovenská republika je členom Európskej únie a právo EÚ na území členského štátu je účinné okamžite (až) od jeho pristúpenia k EÚ. Tento princíp je možné odvodiť zo samého Aktu o podmienkach pristúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia, ktorý vo svojom čl. 2 ustanovuje, že odo dňa pristúpenia budú ustanovenia pôvodných zmlúv a aktov prijatých orgánmi a Európskou centrálnou bankou pred pristúpením záväzné pre nové členské štáty a budú sa uplatňovať za podmienok stanovených v týchto zmluvách a v tomto akte. Z

uvedeného vyplýva, že na posudzovanie právnych skutočností z hľadiska hmotného práva sa aplikujú právne normy platné a účinné v čase, keď k posudzovaným právnym skutočnostiam došlo. Ako bolo uvedené vyššie, právo EÚ je na území členského štátu účinné okamžite od jeho pristúpenia k Európskej únii. Slovenská republika vstúpila do Európskej únie 1. mája 2004 a už od tohto momentu zabezpečuje plnenie záväzkov vyplývajúcich z práva ES/EÚ prostredníctvom jeho aplikácie slovenskými súdmi a ďalšími orgánmi aplikácie práva. V súdnej veci k dopravnej nehode (posudzovanej právnej skutočnosti), pri ktorej žalobca utrpel zranenia na celom tele, došlo 15. januára 2011. Súd nižších inštancií preto boli povinné pri rozhodovaní o nároku žalobcu voči žalovanému skúmať hmotnoprávne podmienky pre priznanie náhrady škody na zdraví v zmysle právnej úpravy platnej a účinnej na území Slovenskej republiky k 15. januáru 2011.

39. Keďže k dopravnej nehode došlo 15. januára 2011, tak na uvedený právny stav je potrebné prihliadať skrz Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/103/ES zo 16. septembra 2009. Smernica vo svojom osemnástom bode uvádza, že najväčším úspechom platných právnych predpisov je zahrnutie každého cestujúceho vo vozidle do poistného krytia. Tento cieľ by bol ohrozený, keby vnútroštátne právne predpisy alebo akékoľvek zmluvné ustanovenie obsiahnuté v poistnej zmluve vylučovalo cestujúcich z poistného krytia, pretože vedeli alebo mali vedieť, že vodič vozidla bol v čase nehody pod vplyvom alkoholu alebo inej omamnej látky. Cestujúci obyčajne nedokáže správne zhodnotiť hladinu intoxikácie vodiča. Cieľ odradenia osôb od toho, aby viedli vozidlo, keď sú pod vplyvom omamných látok, sa nedosiahne znížením poistného krytia pre cestujúcich, ktorí sú poškodenými pri nehodách motorových vozidiel. Krytie týchto cestujúcich v rámci povinného poistenia motorového vozidla nepredurčuje zodpovednosť, ktorú na seba mohli prevziať podľa platných vnútroštátnych právnych predpisov, ani úroveň stanovenia výšky odškodného škôd pri konkrétnej nehode. V súčasnom komunitárnom práve problematiku poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel upravuje smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/103/ES zo 16. septembra 2009. Touto smernicou bola v záujme jasnosti a prehľadnosti zrušená a nahradená doterajšia právna úprava danej problematiky, ktorá bola upravená opakovane, podstatným spôsobom zmenenými a doplnenými smernicami Rady č. 72/166/EHS, 84/5/EHS, 90/232/EHS, 2000/26/ES a smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2005/14/ES.

40. Dovolací súd uvádza, že tak ako je uvedené vyššie, v prípadoch zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je potrebné aplikovať smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/103/ES zo 16. septembra 2009. Vzhľadom na to, že k dopravnej nehode, a teda k škodovej udalosti a stým súvisiacim poškodením zdravia na strane žalobcu došlo 15. januára 2011, súdy sú povinné vždy na uvedenú smernicu prihliadať. Keďže odvolací súd predmetnú smernicu v rámci svojho právneho posúdenia nevzal do úvahy, dospel tak k nesprávnemu právnemu záveru, keď konštatoval, že žalobca sa sám dopustil porušenia § 415 OZ a postup poisťovateľa krátiť plnenie bol správny, rovnako ako aj výška spoluúčasti a spoluzavinenia žalobcu na vzniku škody 25 % za každé porušenie. Rozhodnutím o znížení nároku žalobcu o 25 % pre vedomosť žalobcu o tom, že žalovaný riadil motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu je nesprávne, odvolací súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia veci, čím je daný dovolací dôvod vyplývajúci z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

41. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu dovolateľ aj v tejto otázke opodstatnene namietal, že zvolené riešenie odvolacieho súdu v otázke „aplikácie § 415 a § 441 OZ na prípad, kedy si cestujúci sadol do vozidla vedeného vodičom pod vplyvom alkoholu“, spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP).

42. Vzhľadom na to, že rozhodnutie odvolacieho súdu v otázkach 1/ „plynutia premlčacej doby a jej spočívania počas doby konania, v ktorom veriteľ uplatnil nárok na súde a v začatom konaní riadne pokračuje“ a 2/ „aplikácie § 415 a § 441 OZ na prípad, kedy si cestujúci sadol do vozidla vedeného vodičom pod vplyvom alkoholu“ spočívalo v nesprávnom právnom posúdení, dovolací súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Trnave z 18. júna 2018 sp. zn. 23Co/356/2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

43. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.